

initiative in understanding their own creative capabilities, the ability to analyze large arsenal of vocal works and draw from them is necessary for himself, prefer the terms «training» or «development» to vote, compared with the term «statement vote» by investing more creative content in the process of training the voice to vocal performance practices; sound production should make all neuropsychiatric field man, not only muscular apparatus. That song – a psychophysical process and educating, developing the spiritual world of the student can be expected to identify the timbre, intonation, artistic wealth of his voice, which becomes an expression of creative abilities of the singer, his obedient flexible conduit; harmful is against imposing student standard techniques creating voice.

Key words: singing activities, future teachers of artistic disciplines, job-exercise.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2013 р.

Прийнята до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д-р пед. наук, проф. Козир А. В.

УДК 378.011.3-051:7.05

К. В. Ткачов

ДІАГНОСТИКА ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

В останні роки в українському суспільстві зростає потреба в професії дизайнера. Це пов'язано, перш за все, з докорінними змінами економічної структури суспільства, формуванням ринкових відносин, орієнтацією на виробництво конкурентоздатної продукції та її просування на ринку. Крім того, прагнення до інтеграції з країнами Європейського Союзу, а також стрімка урбанізація сприяють зростанню ролі комунікативного дизайну. Все це призвело до збільшення кількості різних типів навчальних закладів, які готують дизайнерів.

Професійна підготовка дизайнерів – порівняно новий напрям для системи вищої освіти України. Тому пошук шляхів удосконалення професійної підготовки дизайнерів – актуальна проблема.

Різні аспекти професійної підготовки дизайнерів розглядалися в дослідженнях Е. Анфімової (визначила шляхи формування професійно-творчої позиції бакалаврів дизайну під час навчання в університеті), К. Гребенникова (розглянув комп'ютерну графіку як засіб професійної підготовки дизайнерів), Н. Калини (розробила систему формування професійних конструктивно-графічних умінь у майбутніх архітекторів-дизайнерів), В. Климова (присвятив своє дослідження розробці організаційно-педагогічного забезпечення підсумкової атестації

майбутніх дизайнерів-педагогів), О. Ковешникової (обґрунтувала теорію й методику художньої професійної освіти на матеріалі підготовки дизайнерів), С. Кожуховської (визначила структуру і зміст підготовки дизайнерів-педагогів для початкових і середніх професійних освітніх закладів), Т. Новікової (розглянула шляхи проектування творчого освітнього простору підготовки дизайнерів в університеті), Р. Мухутдинова (виробив підходи щодо диференціації професійної підготовки дизайнерів у середніх спеціальних навчальних закладах художнього профілю), В. Соловйової (обґрунтувала зміст інформаційно-технологічної підготовки дизайнерів), С. Фролової (здійснила пошук шляхів формування інженерно-технічної компетенції майбутніх дизайнерів) та ін. [1; 2; 5 та ін.]. Проте на сьогодні бракує досліджень, у яких було б визначено конкретні шляхи реалізації одного з найважливіших завдань професійної підготовки майбутніх дизайнерів – формування в них творчої активності. Для того ж, щоб розробити шляхи формування творчої активності майбутніх дизайнерів, необхідно обґрунтувати систему діагностики цієї якості в студентів.

Мета даної статті – описати досвід застосування різноманітних методик для діагностики творчої активності майбутніх дизайнерів.

За робоче в даному дослідженні ми прийняли адаптоване до завдань нашого дослідження визначення В. Москалюк (1999 р.) [4]: творча активність – це інтегративна особистісно-діяльнісна характеристика людини, яка обумовлює творчо орієнтовану мотивацію й творчу спрямованість його мисленнєвої й практичної активності, що базується на творчих здібностях, високому рівні духовності особистості й спеціальних знаннях і вміннях. При формуванні системи діагностики творчої активності майбутнього дизайнера ми спирали на загальні підходи, обґрунтовані в роботах В. Моляка, О. Музики та ін.. [3], та конкретний досвід, представлений у дослідженні М. Разорьової [6].

Труднощі в діагностиці творчої активності пов'язані зі складністю цього феномена. Існують різні підходи до визначення показників творчої активності й різні методи їхнього вимірювання.

Останнім часом, коли говорять або пишуть про діагностику творчої активності, згадують про тести креативності, зокрема про методику вимірювання невербальної креативності Е. Торренса. Ми в своєму дослідженні використовували цю методику, адаптовану А. Вороніним (1994 р.). Цей тест ми проводили і в індивідуальному, і в груповому варіанті. Студенти не знали, що відбувається тестування креативності. Їм надавався комплект малюнків з певним набором ліній й пропонувалося домалювати картинку до завершеного зображення.

За результатами цього тесту ми визначали наступні показники креативності як передумови творчої активності:

оригінальність, яка відбиває ступінь несхожості створеного майбутнім дизайнером зображення на малюнки інших студентів. Оскільки в даному тесті двох ідентичних зображень бути не може, то

мається на увазі несхожість типів малюнків. Як допоміжний засіб для розуміння сутності малюнка використовуються надані студентами назви цих малюнків;

унікальність, яка визначається як сума виконаних завдань, яка не має аналогів в атласі малюнків, що додається до методики Е. Торенса [7].

Також як компонент системи діагностики творчої активності майбутнього дизайнера ми використовували адаптований О. Туник опитувальник креативності Джонсона [7]. Як відзначає О. Туник, цей опитувальник являє собою список восьми тверджень, які є характеристиками творчого мислення та поведінки. Цей список розроблений спеціально для ідентифікації доступних для зовнішнього спостереження проявів креативності і складається із тверджень, наведених у табл. 1.

Для оцінки креативності за даним опитувальником ми просили експертів, в якості яких виступали викладачі, цілеспрямовано спостерігати за студентами під час занять та позааудиторних заходів і заповнювати на кожного студента картку, форму якої представлено в табл.1. Частоту прояву кожної з наведених характеристик поведінки студента експерт відзначав, обводючи кружечком відповідну цифру від 1 до 5. Загальна оцінка креативності є сумою балів за всіма восьми ознаками поведінки (мінімальна оцінка – 8, максимальна – 40 балів).

Таблиця 1

Картка, яку заповнює експерт

Курс					
Група					
Студент					
Дата					
Характеристики поведінки	Частота прояву				
	ніколи	рідко	іноді	часто	постійно
Відчуває тонкі, невизначені, складні особливості світу (чутливість до проблеми)	1	2	3	4	5
Висуває значну кількість різноманітних ідей у даних умовах	1	2	3	4	5
Пропонує різні види, типи, категорії ідей	1	2	3	4	5
Пропонує додаткові деталі, ідеї, версії або рішення	1	2	3	4	5
Проявляє уяву, здатність до	1	2	3	4	5

структурування					
Демонструє поведінку, яка є не лише неочікуваною, оригінальною, а й корисною для розв'язання проблеми	1	2	3	4	5
Утримується від прийняття типової, загальноприйнятої позиції, висуває різнопланові ідеї й обирає кращу	1	2	3	4	5
Проявляє впевненість у своєму рішенні, незважаючи на певні складнощі, бере на себе відповідальність за нестандартну позицію, думку, які сприяють розв'язанню проблеми	1	2	3	4	5
Прізвище експерта	Підпис _____				

У разі, якщо сума балів лежить в інтервалі 40 – 34 бали, це відповідає дуже високому рівню креативності; 33 – 27 – високому, 26 – 20 – середньому, 19 – 15 – низькому й 14 – 8 – дуже низькому рівню креативності.

Даний опитувальник дозволяє також здійснити й самооцінку креативності студентами-майбутніми дизайнерами. Порівняння оцінок експертів із самооцінками студентів дає змогу оцінити рівень сформованості рефлексивного компонента творчої активності майбутніх дизайнерів.

Для діагностики мотиваційно-цільового, емоційно-вольового та рефлексивно-оцінного компонентів творчої активності майбутніх дизайнерів ми застосовували тест-опитувальник В. Горбачевського. Використання методики даного автора дозволило визначити спонукальні мотиви майбутніх дизайнерів, їхнє ставлення до навчальної й поза навчальної творчої діяльності, вольові зусилля, ініціативність, самоповагу, оцінити рівень досягнутих результатів у навчанні й конкурсній творчій діяльності, самооцінку власного творчого потенціалу. Згідно з даною методикою опитування здійснювалося в ході виконання творчого навчального завдання, спектр яких ми спеціально розробляли, коли першу частину завдання виконано й студенти приступають до виконання другої його частини.

Безумовно, діагностика творчої активності студентів-майбутніх дизайнерів не може обмежуватися лише до проведення тестів, що визначають рівень тих чи інших компонентів творчої активності. Крім тестів, ми здійснювали спостереження за допомогою розробленого нами методичного інструментарію (протоколів, шкал), аналізували навчальну успішність студентів, частоту й результативність їхньої участі у різноманітних виставках та конкурсах.

Перспективним напрямом подальших досліджень є відпрацювання елементів системи діагностики творчої активності майбутніх дизайнерів з метою приведення методик у такий вигляд, щоб

ними було зручно користуватися не лише дослідникам, а й самим студентам для самооцінки та роботодавцям при відборі та прийомі дизайнерів на роботу.

Список використаної літератури

1. Анфимова Е. Б. Формирование профессионально-творческой позиции бакалавров архитектуры и дизайна в университете : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 / Екатерина Борисовна Анфимова. – Великий Новгород, 2011. – 195. **2. Гребенников К. А.** Компьютерная графика как средство профессиональной подготовки специалистов-дизайнеров (на материалах среднего профессионального образования) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Гребенников Константин Александрович. – Воронеж, 2002. – 195 с. **3. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / за ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики.** – Житомир : Рута, 2006. – 320 с. **4. Москалюк В. М.** Формирование творческой активности студентов колледжа культуры и искусств : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Москалюк Валентина Михайловна. – Луганск, 1999. – 216 с. **5. Новикова Т. А.** Проектирование творческого образовательного пространства подготовки дизайнеров в университете : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Новикова Татьяна Алексеевна. – Великий Новгород, 2004. – 193 с. **6. Разорьонова М. В.** Діагностика рівня сформованості комунікативної культури школяра як педагогічна система / М. В. Разорьонова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. – 2008. – №21 (160). – С. 192 – 200. **7. Туник Е. Е.** Психодіагностика творческого мышления. Креативные тесты / Е. Е. Туник. – СПб. : Дидактика Плюс, 2002.– режим доступу: <http://rushkolnik.ru/docs/6/index-11472.html>.

Ткачов К. В. Діагностика творчої активності майбутніх дизайнерів

Представлено досвід створення системи діагностики творчої активності студентів-майбутніх дизайнерів. Подано визначення творчої активності майбутнього дизайнера як інтегративної особистісно-діяльнісної характеристики студента. Описано особливості застосування методики вимірювання невербальної креативності Е. Торенса, опитувальника креативності Джонсона, тесту-опитувальника В. Горбачевского, а також проведення спостережень, аналізу академічної успішності, частоти участі студентів у виставках і конкурсах та інших способів діагностики творчої активності майбутніх дизайнерів.

Ключові слова: майбутній дизайнер, творча активність, діагностика творчої активності.

Ткачев К. В. Диагностика творческой активности будущих дизайнеров

Представлен опыт создания системы диагностики творческой активности студентов – будущих дизайнеров. Подано определение творческой активности как интегративной личностно-деятельностной характеристики студента. Описаны особенности использования методики измерения невербальной креативности Е. Торенса, опросника креативности Джонсона, теста-опросника В. Горбачевского, а также проведения наблюдений, анализа академической успеваемости, частоты участия студентов в выставках и конкурсах и других способов диагностики творческой активности будущих дизайнеров.

Ключевые слова: будущий дизайнер, творческая активность, диагностика творческой активности.

Tkachov K. V. Diagnostics of Creative Activeness of the Future Designers

In the article the short observation of scientific researches about problems of professional designers training (E. Anfimova, K. Grebennikov, V. Klimov, O. Koveshnikova, S. Kozuhovska, R. Muhutdinov, T. Novikova and others) was made. The actuality of improving of professional preparation of designers was proved.

The experience of the creation of the system of diagnostics of creative activeness of students-future designers was shown. The definition of creative activeness as integrative personal active characteristic of the student-future designer was given. The peculiarities of using the methods of measurement of nonverbal creativeness by E. Torrance; questionnaire of creativeness by Jonson, test- questionnaire by V. Gorbachevsky were described. The form (which experts filled while using the questionnaire of creativeness by Jonson) adapted by the author was given as an example.

The observations, analysis of academic success, self-estimation, experts' interwieing and fixation the frequency of future designer's participation in exhibitions and different professional competitions and other instruments also were described as important components of the system of diagnostics of creative activeness of students-future designers.

Working out of the elements of the system of diagnostics of creative activeness of future designers as the perspective branch of the future investigations was defined.

Key words: future designer, creative activeness, diagnostics of creative activeness.

Стаття надійшла до редакції 22.02.2013 р.

Прийнята до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д-р пед. наук, проф. Адаменко О. В.